

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca sušca 1906 K 53 889.05.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Poglavje o učiteljici.*)

Priobčuje Slavica.

Ker se je izrazila želja v »Učiteljskem Tovarišu«, da bi odgovorile učiteljice raznim očitanjem zaradi nastalega nesporazumljenja, želim dati nekaj pojasnila jaz, ako se ne oglasi poprej kako spretnejše pero.

Res ni lepo in prav, da je prišlo med nami do tako ostrega konflikta, a do tega je moralo priti. Med nami se mora vsestransko pojasniti stališče, da bomo na jasnem. Vsa krivda se zvrča sedaj na nas učiteljice, češ, da nismo kolegijalne, da ne podpiramo stanovskih listov, da ne zahajamo rade k društvenim zborovanjem, da nismo zavedne ter da nimamo stanovskega ponosa itd. Mnogo je resnice na tem, a o vzrokih, čemu se to tako godi, ne vpraša nihče. Me nismo same vsega krive, krivda tiči tudi drugod. Da se pojasni vse to natančno, je treba daljše razprave.

1. Ženska narava in njena vzgoja.

Me ženske se bistveno mnogo razločujemo od moških. Me smo po naravi poklicane bolj za družinsko, tiho in mirno življenje; tudi naše delo in naš poklic ima drugo smer od moških. Res je, da se tudi našemu spolu v novejši dobi odpira nada v boljšo bodočnost, ali do popolne enakopravnosti je še dolga pot. Nam je še v krvi in mesu ukoreninjena misel, da ne smemo in tudi ne moremo tako javno nastopati, kakor moški. Kar sme vsak moški v javnosti storiti brez najmanjšega izpodtiklaja, tega me ne smemo. Prežive ženske v vedenju in govoru veljajo v očeh mnogih kot npravno pokvarjene, čeprav so popolnoma nedolžne. Take so od moških zalezovane in čislane s popolnoma drugim namenom, kakor dobrovoljni, šaljivi ter v govoru in kretanju zabavni in živahni moški. Ni čudo torej, ko vidimo in opazamo, da nam ni dovoljeno v javnosti tako nastopati, kakor nam velewa čut in srce, da se rajše ogiblamo družabnega življenja, ker brez zanesljivega spremstva pridemo lahko še ob dobro ime. Bridke izkušnje ima marsikatera učiteljica zlasti na kmetih, kjer človek takorekoč umira za dolgim časom, ako vedno tiči doma, tako se izpodtikajo jezični ljudje nad najmanjšim prestopkom. Mnogo takih izkušenj človeka izmodri in ga napravi mrzlega za društvo, ki se ga ogiblje, čeprav ne rad; tako postane marsikatera samotarka ter prezira ves svet. S tem nočem trditi, da ravna prav, ako prezira in zanemarija družbo svojih tovarišic in tovarišev, hotela sem le dokazati, da smo me po naravi in odgoji bolj občutljive za družabno življenje, kakor moški, ki jim je svet bolj prost, odprt in prizanesljiv. Ako hočete

*) Priobčujemo to razpravo, dasi se v vsem ne strinjamo z njo. Želimo pa, da se zadeva temeljito pojasni. Ured.

moški, naši gospodje tovariši, da bi me zahajale bolj med svet, zlasti pa med naša stanovska društva, je to v prvi vrsti odvisno od vas. Me se ogiblujemo sveta iz povedanih vzrokov, vi nas pa zaradi tega prezirate, mrzite in se nas ogiblujete. Storitv kot kavalirji svojo dolžnost, razložite nam svoje želje, povabite nas, izpodbujajte nas — vodite nas v društvo in iz društva — ozirajte se na obče navade in šege ter na našo naravo in odgojo, potem boste kmalu nehali tožiti, da nismo kolegijalne.

2. Sodelovanje pri odgoji.

Poučevanje v šoli ni lahko delo. Glavni smoter šole je poleg poučevanja tudi odgoja. Splošno je znano, kako važno vlogo ima ženska pri odgoji v družinskem krogu. Moški imajo že od narave bolj oster in strog nastop, ženske pa bolj mil, dobrasrčen, popustljiv in odpustljiv. Oboje je pri odgoji nujno potrebno, da se to zveže v nekako celoto. Obče je znana materina ljubezen in strah pred očetom pri otrokih v družini. Gotovo je ženska dobila zaradi tega pravico, da sme nastopati kot odgojiteljica — učiteljica v javnosti ali šoli. Edino kot učiteljica je ženska ravnopravna z moškimi, povsod drugod se smatra kot manj vredna ali neenakopravna. Ako si bo priborila kdaj na vsi črti enakopravnost z moškim, je vprašanje časa. Naša sveta dolžnost je, da se borimo brezobzirno za splošno svobodo in enakopravnost. Res je, da je ženska po naravnem poklicu najprikladnejša in najsposobnejša kot gospodinja, mati in odgojiteljica zlasti v družinskem krogu, a res je tudi, da ženska napreduje in se emancipira tudi v drugih strokah ter hrepeni postati z moškimi enakopravna. Pri ljudskošolski odgoji smo torej enakopravne, od tega se ne smemo oddaljiti ali popustiti niti za las. Enako delo in enako plačilo je naše geslo. Vendar so s tem geslom spojene tudi dolžnosti, kar hočem razjasniti na drugem mestu. Sedaj želim pojasniti ovire pri odgoji.

Povedala sem že, da se razločuje narava moških značajev, običajev in navad v marsičem od ženskih. Moška učiteljeva oseba imponira zlasti pri deški odrasli šolski mladini bolj kot ženska, medtem ko je pa učiteljica pri mali šolski deci in odraslih deklicah prikladnejša, ker pozna po naravi lažje njih čute, delo in govor. Čeprav sva po šolski izobrazbi oba enako usposobljena, se ločiva v mnogih rečeh pri nastopu in pouku v šoli in odgoji. Kjer so učitelji in učiteljice skupaj sodelujoči pri eni in isti šoli, tam potrdi to lahko vsakdo iz lastne izkušnje. Ta naravna neenakost čuvstev, miloba in strogost, nežnost in osornost, odpustljivost in jezovitost, popustljivost in natančnost postane večkrat usodepolna za obe stranki. Poleg tega provzroči prenaporno delo premnogokrat tudi živčno bolezen — jezovitost, nestrpnost, melanholija so zle posledice, da ne postopata složno, v sporazumljenju in previdno. Zlasti med učiteljem-voditeljem in podrejenim učiteljstvom pride mnogokrat zaradi tega do nesporazumljenja, ostre polemike, prepira, sovraštva — in ogenj je v strehi. Voditelj kot šef hoče imeti svoj prav, čast in spoštovanje, ženski ponos se noče ukloniti, zaradi tega občujeta le prisilno, samo v službenem oziru, se ogibljeta drug drugega — ponižati se noče nihče, in kolegijalnost je šla rakom žvižgat. Mnogokrat so tudi druge okolščine vzrok nesporazumljenja: hudobni jeziki, podpihovanje, ljubosumnost itd., tako da smem blagrovati vsako učiteljico, ki živi v lepem in kolegijalnem sporazumljenju s svojim učiteljem. Gorje učiteljici, kjer je prenapeta pedantnost, škodoželjnost in mogočna šefova roka brez usmiljenja, odpuščanja in sprave. In take